

T. B. M. M. (S. Sayısı : 54)

**765 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 1117 Sayılı Küçük-
leri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu, 5680 Sa-
yılı Basın Kanunu ile 1412 Sayılı Ceza Muhakeme-
leri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair
Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu
(1/413)**

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

16 . 3 . 1988

Sayı : K. K. Gn. Md. 07/101-2128/01006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 6.3.1988 tarihinde kararlaştırılan «765 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 1117 Sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu, 5680 Sayılı Basın Kanunu ile 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Tasarıda;

— 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 192, 426, 480, 481 ve 482 nci,

— 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununun 4, 7, Ek-1 ve Ek 2 nci,

— 5680 sayılı Basın Kanununun 19, 29 ve 33 üncü,

— 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 344 üncü,

Maddelerinde değişiklik yapılması öngörülmekte, 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununun 9 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Yeni düzenlemeler, söz konusu Kanun maddelerinin uygulanmasında ortaya çıktığı müşahade olunan kanunî boşlukların giderilmesi, suç teşkil eden fiiller ile bunlar için uygulanacak müeyyideler arasında bulunması gereken hassas dengenin tesisi gayesine matuf bulunmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

1. Tasarının 1 inci maddesiyle Türk Ceza Kanununun 192 nci maddesi değiştirilmektedir.

Fiil, şartlı tehdit suçunun özel bir şeklidir. Suçun teşekkülü için özel bir kastın bulunması lazımdır. Fail kendisine veya başkasına para veya diğer bir yarar sağlamak maksadıyla tehditte bulunacaktır. Diğer bir yarar deyimine failin elde etmek isteyebileceği her türlü haksız maddi ve manevi menfaat ve hizmetler dahildir.

Yapılan değişiklikle, gerçek kişiler yanında tüzelkişiler de kapsama alınmış, böylece tüzelkişilere karşı işlenecek bu kabil şantaj fiilleri de müeyyide altına alınmış olmaktadır.

Suç, mağdura zarar verebilecek bir hususun ya neşir yoluyla veya herhangi diğer bir vasıtayla açıklanacağını belirtmesiyle teşekkül etmektedir. Maddede geçen «zarar verebilecek bir husus» tabiri mevcut maddede tadadi iken, kapsamın genişletilmesi maksadıyla kullanılmıştır. Bu tabir kişinin namus, şeref, itibar, haysiyet, güvenirlilik gibi insanlarda bulunması gerekli bütün manevi vasıfları kapsadığı gibi maddi hususları da ihtiva etmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, failin istediği neticeye ulaşması, yani elde etmek istediği para veya diğer bir menfaati sağlamış olması hali, suçun ağırlatıcı sebebi olarak gösterilmektedir.

2. Tasarının 2 nci maddesiyle Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmektedir.

Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesine, 6.3.1986 tarihli ve 3266 sayılı Kanunla eklenen fıkrayla, müstehcen neşriyatta mevkutelerin vasıta kılındığı haller ayrıca müeyyideye bağlanmış ve mevkude sahiplerine çıkardıkları mevkutenin bir aydan az süreli veya bir aydan fazla süreli olmasına göre, bir önceki ay ortalama trajının (basılan miktarın) satış bedeli esas alınmak suretiyle, bu bedelin beş ile onbeş katı tutarında ağır para cezası hükmedilmesi öngörülmüştür.

Bu ceza, mevkutenin trajına göre ikiyüz milyon liraya veya daha fazlasına ulaşmaktadır. Mevkutenin sorumlu müdürleri hakkında da bu cezanın yarısı hükmedilmektedir.

Esasen, bugün 426 ncı maddenin birinci fıkrası kapsamında mevkuteler yanında ayrıca kitap, varaka, ilan, tasfir, plak, afiş, pankart, televizyon ve teyp bantları, fotoğraf, sinema ve projeksiyon filmleri veya diğer anlatım araç ve gereçleri de yer almaktadır. Bu fıkraya göre müstehcen neşriyat suçunun film, kitap, resim gibi mevkuteler dışındaki vasıtalarla işlenmesi halinde, Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca iki milyon liradan on milyon liraya kadar ağır para cezası hükmedilmektedir.

Buna karşılık, aynı suçun mevkutelerle işlenmesi halinde, sahibi ve sorumlu müdürleri yönünden mevkutenin traji dikkate alınmak suretiyle ceza hesaplanmakta ve bu ceza, yukarıda da ifade edildiği gibi ikiyüz milyon liraya veya daha fazlasına ulaşabilmektedir.

Her ne kadar, günlük mevkutelerin kamuoyuna çok kısa sürede ulaştığı ve diğer basılı eserlere oranla çok daha geniş bir kitleye hitap ettiği, bu itibarla da mevkutelerle işlenen suçların diğer vasıtalarla işlenenlerden farklı cezaya tabi tutulması gerekeceği düşünülebilirse de her iki ceza arasında fahiş fark bulunmasının, suç ve ceza adaleti ile kabili telif olmadığı düşünülmüş ve Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin ikinci fıkrasındaki ceza miktarı bu maddeyle yeniden belirlenmiştir.

3) Tasarının 3 üncü maddesiyle Türk Ceza Kanununun 480 inci maddesi değiştirilmektedir.

Maddede yapılan değişiklik, sadece para cezalarının günün şartları dikkate alınarak artırılmasından ibaret olup, başkaca herhangi bir değişiklik yapılması söz konusu değildir.

4) Tasarının 4 üncü maddesiyle, Türk Ceza Kanununun 481 inci maddesinin yedinci ve sekizinci fıkraları değiştirilmektedir.

Maddede yapılan yeni düzenleme, merî cezaî müeyyidelerin günün şartlarına uygun olarak değiştirilmesinden ibaret bulunmaktadır.

5) Tasarının 5 inci maddesiyle Türk Ceza Kanununun 482 inci maddesi değiştirilmektedir.

Yapılan değişiklik maddedeki ağır para cezalarının günün şartları dikkate alınarak artırılmasından ibarettir.

6) Tasarının 6 ncı maddesiyle 5680 sayılı Basın Kanununun 19 uncu maddesinin değiştirilmesi öngörülmüştür.

19 uncu maddede düzenlenmiş bulunan cevap veya düzeltme hakkı ile ilgili müessesenin mahiyetinden ve işleyiş tarzından, boşlukta kalan bazı haller olduğu görülmektedir. Şöyle ki;

1. Cevap veya düzeltmenin sorumlu müdürce yayınlanması halinde şekil ve şartlara uyulmadığı takdirde, yeniden yayınlanmasına karar verilip verilemeyeceği,

2. Usule aykırı yayınlamanın temadî etmesi halinde ne yapılacağı,

3. Hâkimin yeniden yayınlanma hususunda verdiği karara karşı kanun yollarının ne olacağı,

hususlarında mevcut maddede herhangi bir sarahat bulunmamaktadır. 19 uncu madde ile ilgili müeyyideyi düzenleyen 29 uncu madde bu hükme paralel şekilde düzenlendiğinden müeyyide boşluğu da sözkonusudur.

Tasarıda 19 uncu maddede genel olarak yapılan değişikliklerle; cevap veya düzeltmeyle ilgili hakkın kullanılmasında meselenin bir an önce sonuca ulaşabilmesini temin bakımından süre kısaltılması yoluna gidilmiş ve esaşen uzun olan madde metninin daha kolay anlaşılıp uygulanabilmesi için fıkra ve paragraflara ayırma yolu seçilmiştir.

Diğer taraftan, yukarıda izah edildiği gibi, boşluk bulunan hususlara, maddeye yeni eklenen (VI) numaralı fıkrada yer verilmiştir. Bu düzenlemede; ister sorumlu müdürce ilgilinin talebi üzerine kendiliğinden, isterse hâkimin kararı üzerine yayınlanan cevap veya düzeltmenin maddedeki şekil ve şartlara uymaması halinde, ilgilinin hâkime başvurarak yeniden yayınlanmasını isteyebileceği, hâkimin bu talep üzerine yapacağı inceleme sonunda, yeniden yayınlamaya gerek görmeyebileceği veya yeni-

den yayına karar vereceği, bu karara tarafların itiraz hakkı olduğu, itiraz üzerine verilen kararın kesin mahiyet taşıdığı, sorumlu müdürün bu kesin karar karşısında yeniden yayına mecbur olduğu, ancak bu yoldaki usule aykırı her yayın için aynı usulün tekrar edilebileceği ve her aykırı davranışın ayrı suç teşkil edeceği açıkça belirtilmiştir.

Bunun yanı sıra, ister ilk defa ister yeniden yayınlama için hâkim tarafından verilen kesin kararın tebliğinden itibaren iki gün içinde yayımı mecburî iken tasarıda bu süre, sorumlu müdürün mizanpaj ve bezeri konular bakımından sıkıntıya girmemesi için üç güne çıkarılmıştır.

7) Tasarının 7 nci maddesiyle 5680 sayılı Basın Kanununun 29 uncu maddesi değiştirilmektedir.

Halen yürürlükte bulunan 29 uncu maddede;

1. Cevap veya düzeltmenin, sorumlu müdürce kendiliğinden yayınlanması halinde 19 uncu maddedeki şartlara uygun olmaması,

2. Hâkim kararına rağmen neşirden imtina olunması,

3. Şekil ve şartlara uyulmadan yapılan yayının yeniden usulüne uygun şekilde yayınlanmasına dair, hâkimin verdiği karara muhalefet edilmesi,

hallerinin müeyyideye bağlandığı görülmektedir.

Tasarıda 19 uncu maddeyle ilgili olarak getirilen hükümlerin müeyyidelerinin de 29 uncu maddeye yansıtılması gerektiğinden sözkonusu madde dört fıkra halinde yeniden yazılmış, mevcut hürriyeti bağlayıcı cezaların yerine, para cezası tertibi ilkesi benimsenmiştir.

Birinci fıkra, bugün de mevcut olup, cevap veya düzeltmenin hâkimin kararı olmadan ilgilinin başvurusu üzerine sorumlu müdürce kendiliğinden yayınlanması halinde, 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uyulmamış ise, bu fiili cezalandırmaktadır.

İkinci fıkra ise, cevap veya düzeltmenin yayınlanmasına dair verilen bir hâkim kararı olduğu halde, hiç yayınlamama veya yayınlamakla birlikte şekil veya şartlara uymama fiillerini müeyyide altına almaktadır. Yürürlükteki metinden, hâkim kararı üzerine usule aykırı yayın yapılmışsa bunun usule uygun olarak yeniden yayınlanmasına karar verileceği, bu ikinci karara uymama halinde müeyyide uygulanacağı anlamı çıkmakta, bu yorum tarzı ise, bugün birinci fıkradaki hükümle tezat teşkil etmektedir. Zira, hâkim kararı olmadan yayınlamada usule aykırılık suç sayıldığı halde, hâkimin yayınlamaya dair kararı üzerine yapılan yayında usule aykırı davranışı cezasız bırakmak düşünülemez. İşte, ikinci fıkrada bu mahzur giderilmiştir.

Üçüncü fıkra, usule aykırı yayın sebebiyle ilgilinin müracaatı üzerine yeniden yayın için hâkimin vereceği kararlara muhalefeti tecziye etmektedir.

Muhalefet hiç yayınlamama veya usule aykırı yayınlama şeklinde tecelli edebilir. 19 uncu maddeye Tasarıyla eklenen fıkrada da ifade edildiği gibi her usule aykırı yayın ayrı suç teşkil edeceğinden bu konuda bir tereddüt yoktur. Ancak hiç yayınlamama halinde müeyyide uygulanmasının da amaca uygun olmayacağı ve esasen artık bir yargı kararı olduğuna göre, cevap veya düzeltmenin mutlaka yayınlanması gerektiği dikkate alınarak müeyyidenin caydırıcı olması bakımından dördüncü fıkra ile yayının geciktirilmesi için de ilave bir ceza öngörülmüştür.

8) Tasarının 8 inci maddesiyle 5680 sayılı Basın Kanununun 33 üncü maddesi değiştirilmektedir.

Değişiklik; maddeye, 18 yaşını doldurmamış olan suç faili ile mağdurlarının istikballerinin korunmasını temin için, bunların hüviyetlerinin açıklanmasını ve resimlerinin basılmasını yasaklayan (3) numaralı bir bent ilave edilmesinden ve maddenin son fıkrasındaki ağır para cezasının günün şartlarına uygun olacak şekilde artırılmasından ibarettir.

9) Tasarının 9 uncu maddesiyle 1117 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci ve beşinci fıkraları değiştirilmektedir.

4 üncü maddeye göre, bir aydan az süreli mevcuteler dışındaki bütün basılmış eserlerin kurulca inceleneceği, küçükler hakkında muzır olduğuna karar verildiği takdirde aynı maddede gösterilen sınırlamalara tabi tutulacağı, bu sınırlamalara uyulmaması halinde ancak 7 nci maddeye göre ceza verileceği anlaşılmaktadır. Oysa sinema ve her türlü film afişlerinin, ilanlarının, tek tek satılan fotoğrafların, kabartmaların, posterlerin, kartpostalların ve takvimlerin muzır nitelik taşıması halinde, zarf ve poşete konularak satılmasını temin, hem çok müşküldür, hem de çok kez sahibinin bulunması imkânsızdır. Esasen hedefi reklam olan bir film afişinin asılmasından sonra ilgisine tebligat yapıp daha sonra sınırlamalara uymadığı takdirde cezalandırılması yoluna gidilmesi, sınırlamalar arasında reklam yasağının da bulunması sebebiyle tatbikatta son derece karışıklıklara sebebiyet verecek sonuçların doğmasına neden olmaktadır. Keza, yayımladığı bir fotoğraf sebebiyle bir günlük gazete hakkında mahkemece muzır yayın yapmaktan derhal ceza verilebildiği halde, aynı fotoğrafın müstakilen bir kahvehanenin duvarına asılması veya bir film afişinde veya bir takvimde yayınlanması halinde, kurulca muzır olduğuna dair karar verilip ilgisine tebliğ edilmek, ondan sonra aynı fiilin tekrarı ceza tertip etmek gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bu itibarla, bir aydan az süreli mevcutelerin yanı sıra, tatbikatta kontrolü son derece güç olan sinema ve her türlü afişler ile ilan, fotoğraf, kabartma, poster, kartpostal, takvim gibi basılı eserlerinde Ek 2 nci maddede yer alan muzır neşriyat yapma yasağı içine alınmasında fayda görülmüştür.

Diğer taraftan 4 üncü maddede kurul tarafından küçüklerin maneviyatı üzerine muzır tesir yapacağına karar verilmiş eserler ile böyle bir karar olmadığı halde bizat eserlerin sahibi tarafından aynı düşünceye sahip olduğu takdirde, bu eserlerin ancak içi görülmeyen zarf veya poşet içinde 18 yaşından büyüklere satılabileceği, bu gibi eserlerin reklamının yapılamayacağı ifade edildiği halde, tatbikatta poşetlerin üzerine, eserin içindeki yazıların başlıklarından özetler konulmak suretiyle kapağındaki fotoğraf hariç bütün yazılar çoğu zaman aynen yazılmaktadır. Halbuki poşete konulmadaki maksat, resimler gibi yazıların da dıştan görünmesini ve reklamının yapılmasını önlemektir.

Maddede yapılan değişiklikle, bu esaslara açıklık getirilmekte ve tatbikattaki bu yanlışlıkları önleyici hüküm ilave edilmektedir.

10) Tasarının 10 uncu maddesiyle 1117 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (c) bendinde değişiklik yapılmaktadır.

Söz konusu Kanunun 4 üncü maddesinin beşinci ve sekizinci fıkralarında, küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacak eserlerin, 18 yaşından büyüklere içi görülmeyen zarf veya poşet içinde satılabileceği ifade edildiği halde, 7 nci maddenin (c) bendinde sadece zarf veya poşet içinde satmayanlara ceza verileceği belirtilmiş, içi görülmeyen zarf veya poşetten hiç söz edilmemiştir.

Bu itibarla, zarf veya poşetin içi görünür şekilde olması halinde de ceza verilebilmesini temin bakımından 7 nci maddenin (c) bendi değiştirilmektedir.

11) Tasarının 11 inci maddesiyle, Kanunun 4 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak Ek 1 inci maddeye de sinema ve her türlü film afişleri, ilan, fotoğraf, kabartma ve her türlü poster, kartpostal ve takvim ibareleri eklenmektedir.

12) Tasarının 12 nci maddesiyle Kanunun 4 üncü maddesindeki değişikliğe paralel olarak Ek 2 nci maddede değişiklik yapılmaktadır. Ancak, sinema afişi, ilan, fotoğraf, kabartma, poster, kartpostal ve takvim gibi başlı eserler için tiraj söz konusu olmayacağından bunlar hakkında ceza yönünden Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin birinci fıkrasına atıf yapılmıştır.

13) Tasarının 13 üncü maddesiyle 1117 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

1117 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde, Kanunun 2 nci maddesindeki Kurulun kararlarına bir ay içinde itiraz edildiği takdirde, itirazın Danıştay Genel Kurulunca inceleneceği ifade edilmiştir. Daha sonra yürürlüğe giren Danıştay Kanunu, diğer kanunlarda Genel Kurula verilen görevlerin idarî işler kurulunca yerine getirileceğini hükme bağlamıştır.

Diğer taraftan Anayasanın 125 inci maddesinde yer alan, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğuna dair hüküm karşısında söz konusu kurulun kararlarına karşı, itiraz edildiği takdirde Danıştaya, iptal davası açıldığı takdirde idare mahkemelerine başvurulmaktadır. Bu sebeple tatbikatta ikili bir uygulama yapılmakta olup, itiraz ile dava arasında usul hükümleri yönünden farklılıklar bulunduğundan yeknesak uygulamayı temin zarureti duyulmuştur. Bu nedenle 9 uncu madde yürürlükten kaldırılmış ve böylece idarî nitelikte karar veren Danıştay İdarî İşler Kuruluna itiraz yerine Anayasanın 125 inci maddesine uygun şekilde yargı yoluna başvurulabilmesi imkânı sağlanmıştır.

14) Tasarının 14 üncü maddesiyle, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 344 üncü maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde değişiklik yapılması öngörülmüştür.

Söz konusu meri 344 üncü maddede şahsî dava konusu olan suçlar bentler halinde sayılmak suretiyle gösterilmektedir. Değiştirilmesi öngörülen (5) numaralı bentde maddede isnadı suretiyle yapılan hakaret suçları ile adiyen hakaret (sövme) suçlarının şahsî dava konusunu teşkil ettiklerine işaret olunmakta, bu suçların Türk Ceza Kanununun 164 ve 166 ncı maddelerinde yazılı mahiyette olmaları halinde ise, Cumhuriyet savcıları tarafından takip edilecekleri, başka bir ifadeyle şahsî dava konusu olmak vasfını kaybedecekleri belirtilmektedir. *

Yapılması öngörülen değişiklikle, yukarıda temas edilen ve Cumhuriyet savcılar tarafından şikâyet üzerine resen takip olunması gereken suçların arasına hakaret suçlarının neşir yoluyla veya radyo ve televizyon veya benzeri kitle haberleşme araçlarıyla işlenmiş olması durumu da dahil edilmiştir.

15) Tasarının Geçici Maddesinde, bu Tasarının yürürlüğe girdiği tarihten önce, Türk Ceza Kanununun 480 ve 482 nci maddelerinde yer alan hakaret suçlarının neşir yoluyla veya radyo ve televizyon veya benzeri kitle haberleşme araçlarıyla işlenmiş olmaları sebebiyle açılmış bulunan davalar nazarı dikkate alınmış ve bu davaların açıldığı tarihte geçerli olan usul hükümleri dairesinde davayı görmekte olan mahkemelerce bakılıp, sonuçlandırılacağı hususuna işaret edilmiştir. Şöyleki; daha önce şahsî dava açılması yoluyla takip edilen Türk Ceza Kanununun 480 ve 482 nci maddelerindeki hakaret suçunun neşir yoluyla işlenmesi hali, bu Tasarıyla şikâyet üzerine resen takibi gerekli suçlar arasına alınmış olduğundan daha önce şahsî dava yoluyla açılmış olan bu gibi davaların iddianame tanzimi için Cumhuriyet savcılıklarına iade edilmeden, şahsî dava olarak bakılıp sonuçlandırılacağı ifade edilmiştir.

16) Tasarının 15 inci maddesi yürürlük tarihini göstermektedir.

17) Tasarının 16 ncı maddesi yürütmeye dair bulunmaktadır.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

5.5.1988

Esas No. : 1/413

Karar No. : 15

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu, 5680 sayılı Basın Kanunu ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Adalet Bakanı Sayın Mahmut Oltan Sungurlu'nun, Devlet Bakanı Sayın Mehmet Yazar'ın, Adalet Bakanlığı ve çeşitli Basın Kuruluşları temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzun 4.5.1988 ve 5.5.1988 tarihli toplantılarında incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun bulunarak maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve maddelere ilişkin kabul, ilave ve değişiklikler sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

2. Tasarının çerçeve 2 nci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle mer'i metne nazaran mevkuze sahipleri için daha az ceza verilmesi sağlanmış ise de, bu ceza indiriminin suç ve ceza dengesinin sağlanması bakımından yeterli olmadığı, keza uygu-

lamada tiraj esasına dayandırılan ceza hesaplamasında da güçlüklerle karşılaşıldığı dikkate alınarak madde yeniden düzenlenmiştir.

3. Tasarının 3, 4 ve 5 inci maddeleri aynen benimsenmiştir.

4. Basılı eserlerin sahip veya yayımlatanlarının cezai veya hukuki sorumluluklarının söz konusu bulunduğu ve sahip veya yayımlatanın ise tüzelkişi (Şirket gibi) olduğu durumlarda, tüzelkişinin cezalandırılmasının gerektiği aşikârdır. Ancak uygulamada bazı ahvalde tüzelkişinin temsilcisinin ismen belli edilmesi halinde tüzelkişinin değil de, gösterilen bu kişinin cezalandırılması yoluna gidildiği görülmekte ve dolayısıyla ceza hukuku prensiplerine aykırı bir tatbikat ortaya çıkmaktadır. Bu yanlış uygulamaların önlenmesini temin maksadıyla 5680 sayılı Basın Kanununun 16 ncı maddesine bir fıkra ilave edilmesi gerekli görülmüş ve tasarının çerçeve 5 inci maddesinden sonra gelmek üzere 6 numaralı bir çevere madde eklenmiştir.

5. Tasarının çerçeve 6 ncı maddesi ile değiştirilmesi öngörülen 5680 sayılı Basın Kanununun 19 uncu maddesinin (I) numaralı fıkrasının birinci paragrafında geçen «ilgili» kelimesi, cevap ve düzeltme talebinde bulunacak kişinin bizzat kendisi olarak kabul edilmekte, bu kişinin yetkili temsilcisi olsa dahi bu yetkili temsilcinin cevap ve düzeltme talebinde bulunamayacağı kabul edilmektedir. Uygulamada bu şekilde bir yorumun önlenmesi cevap ve düzeltme müessesesine işlerlik kazandırılması gerektiği düşünülerek maddenin (I) numaralı fıkrasının birinci paragrafı yeniden düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, cevap ve düzeltme ile ilgili olarak, itirazın yapıldığı Asliye Ceza Hâkiminin yapacağı incelemenin ilgilinin ibraz edeceği evrakları da kapsamının temin edilmesi ve ayrıca söz konusu itiraz merciinin, 19 uncu maddenin (I) numaralı fıkrasındaki hususları da hassasiyetle değerlendirerek karar vereceği keyfiyetine açıklık kazandırılmasının uygun olacağı düşünülerek maddenin (III) numaralı fıkrasının üçüncü paragrafı yeniden kaleme alınmıştır.

Maddenin (V) numaralı fıkrasına yapılan ilave ile de cevap veya düzeltmenin öncelikle cevaba sebebiyet veren yazının yayımlandığı sahife ve sütunda veya bunların eşdeğerinde sahife ve sütunda ve eş büyüklükte ve eş karakterde harflerle yapılacağı hükme bağlanmış ve madde bu değişikliklerle 7 nci madde olarak kabul edilmiştir.

6. Tasarının çerçeve 7 ncı maddesi ile değiştirilmesi öngörülen 5680 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenlemeye; cevap veya düzeltmenin yayımlanmasına dair olan 19 uncu maddenin III numaralı fıkrasına göre verilen hâkim kararına rağmen neşirden imtina olunması hali ile cevap veya düzeltmenin söz konusu 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uygun olmaması hali aynı vahameti taşımamasına rağmen aynı ceza ile müeyyidellendirilmiştir.

Halbuki, 19 uncu maddenin III numaralı fıkrasına göre verilen hâkim kararına rağmen neşirden imtina edilmesi halinde faile verilecek cezanın daha ağır olması gerekeceği kuşkusuzdur. Bu itibarla, 29 uncu maddenin ikinci fıkrasında sözü edilen, «Hâkim kararına rağmen neşirden imtina olunması halinde» verilecek cezanın daha yüksek tutulması suç ve ceza dengesinin sağlanmasının icap ettiği düşünülmüştür.

29 uncu maddenin dördüncü fıkrasında, «cevap veya düzeltmeyi yayınlama mecburiyetinin doğduğu tarihten itibaren» ifadesinin uygulamada tereddüt yaratmamasını temin için, yayınlama mecburiyetinin kaynaklandığı maddeye işaret edilmesinin uygun olacağı ve ayrıca, mevkuatelerin yayın sürelerine göre verilecek cezanın tespit edilmesinin, ceza adaletinin sağlanması bakımından daha uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Ayrıca, 5680 sayılı Basın Kanununun 29 uncu maddesinde yapılan değişiklikle yeni getirilen para cezalarının suç ve ceza arasında bulunması gereken dengeyi sağlayacak şekilde yeniden belirlenmesi gerekeceği düşünülmüş ve madde bu görüşlerin ışığı altında yeniden düzenlenmiş ve 8 inci madde olarak kabul edilmiştir.

7. Tasarımın 8 inci maddesi 9, 9 uncu maddesi 10, 10 uncu maddesi 11, 11 inci maddesi 12, 12 nci maddesi 13 ve 13 üncü maddesi 14 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

8. 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, suçun yurt içinde intişar eden matbuua münderecatı sebebiyle husule geldiği hallerde, matbuanın neşir merkezi olan yerdeki mahkemenin yetkili bulunduğu hükme bağlanmaktadır.

Ancak uygulamada, bir mevkutenin birden çok yerde basıldığı ve bu baskılarda da münderecat farklılığı olduğu görülmektedir. Bazı durumlarda neşir merkezindeki basıda suç unsuru bulunmayan bir mevkutenin başka yerdeki basısında suç unsuru taşıdığı görülmektedir.

Basın davalarının en kısa sürede sonuçlandırılmasını temin için bu durumda yetkili mahkemenin, münderecatı suç teşkil eden mevkutenin basıldığı yerdeki mahkeme olacağı hükmünü getirmek üzere tasarıya çerçeve 14 üncü maddeden sonra gelmek üzere 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasına bir cümle ilave edilmesini öngören çerçeve 15 inci madde eklenmiştir.

9. Tasarımın 14 üncü maddesi 16 ncı madde olarak, Geçici Maddesi Geçici 1 inci Madde olarak aynen kabul edilmiştir.

10. Bu Kanunda yapılan düzenlemelerle sanık lehine değiştirilen ceza hükümlerinin Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen ancak infaz edilmeyen mahkûmiyet kararları hakkında da uygulanabilmesi için tasarıya Geçici 2 nci madde ilave edilmiştir.

11. Tasarımın yürürlükle ilgili 15 inci maddesi 17, yürütme ile ilgili 16 ncı maddesi 18 inci madde olarak aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara
Sözcü
A. Reyhan Sakallıoğlu
Sakarya

Başkanvekili
Ihsan Nuri Topkaya
Ordu
Kâtip
Gökhan Maraş
Kırşehir

Üye
Ledin Barlas
Adana

Üye
Mustafa Cumhur Ersümer
Çanakkale

Üye
Ahmet Ersin
İzmir
(Muhalifim)
(Muhalefet şerhim eklidir.)

Üye
Eyüp Cenap Gülpınar
Şanlıurfa

Üye
Hasan Namal
Antalya
(Muhalifim)

Üye
Aytekin Kotil
İstanbul
(Muhalifim)
(Muhalefet şerhim eklidir.)

Üye
Sadettin Ağacık
Kastamonu

Üye
Güneş Gürseler
Tekirdağ
(Muhalifim)
(Şerh eklidir.)

765 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU, 1117 SAYILI KÜÇÜKLERİ MUZIR NEŞ-
RİYATTAN KORUMA KANUNU, 5680 SAYILI BASIN KANUNU İLE 1412 SA-
YILI CEZA MUHALEMELERİ USULÜ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPIL-
MASINA DAİR KANUN TASARISINA MUHALEFET ŞERHİ

17 nci Dönem yasama çalışmaları başladığından beri Hükümet tarafından sunu-
lan yasa tasarıları ile basın ve basın özgürlüğüne karşı ağır para cezaları içeren dü-
zenlemelere girişilmiştir. Hükümetin bu tavrı 18 inci dönemde de sürmektedir. Medenî
Kanun, Ceza Kanunu, Borçlar Kanunu gibi bir çok ana yasanın basın ve basın özgür-
lüğü ile ilgili bölümü değiştirilmiş, basına yeni yükler getirilmiştir. Başlangıçta bu de-
ğişikliklerin her yasa da bir ya da iki madde kadar olduğu görülerek önemsenmediy-
se de değişikliklerin birbirini izlemesi ve hep basına yönelik ağırlaştırıcı hükümler içere-
mesi kamuoyunun dikkatini çekmiş ve Hükümetin asıl gayesi ortaya çıkmıştır.

Bu konudaki diğer tasarıların görüşülmesi sırasında belirttiğimiz gibi basın özgür-
lüğü kavramını Türkiye'de basında çalışan birkaç bin insanın özgürlüğü olarak gör-
müyoruz. Basın özgürlüğü, Halkın gerçeklere uzanma, gerçekleri öğrenme hakkını
içerir. Bu nedenle, bu konudaki sınırlamaları halka yönelik sayıyoruz.

1117 sayılı yasada yapılan değişikliklerin yürürlüğe girmesinden Şubat ayı sonu-
na kadar karara bağlanan 36 davada çeşitli gazete ve dergilere toplam 7 729 826 689

TL. para cezası verilmiştir. Halen devam etmekte olan ve sayılarının da 200 kadar olduğu söylenen davalarda istenen ceza miktarı da 50 milyar TL.

Bu kadar yüksek miktarda para cezasının anlamsızlığı ve caydırıcı nitelik taşı-maması karşısında Hükümet, kamuoyundaki tepkiyi de dikkate alarak cezalarda in-dirime gitmiştir. Ancak, Tasarı ile bir yandan 1117 sayılı yasanın salt anormal para cezalarını önlemek için değiştirildiği ileri sürülürken diğer yandan yasanın uygulama alanı yaygınlaştırmaktadır. Afişler ilanlar fotoğraflar posterler takvimler de yasa kapsamına alınmaktadır. Böylece bu alanlardaki sanatsal çalışmalarda suçlanabilecek-tir. Kaldı ki eleştirilen «brüt tiraj ortalamasının KDV dahil toplam satış bedeli» öl-çüsünde ısrar edilerek çok yüksek para cezalarının verilmesi, tiraj ve gazete fiyatının artırımının cezayı da yükseltmesi sistemi korunmuştur. Kaldı ki para cezasının alt sınırının 50 Milyon TL.'dan az olamayacağı da kabul edilerek küçük tirajlı yayınlar açı-sından fiilen ceza artırılmıştır. Tirajının azlığı nedeniyle bugünkü hükümlere göre 50 milyondan az para cezası ile cezalandırılabilir yayınlar dahi bu miktarla cezalan-dırılabilir.

Ayrıca, hemen masum görülen küçük bir madde ile CMUK.'nın 344 üncü mad-desinin birinci fıkrasının 5 numaralı bendi değiştirilerek, şahsî dava niteliğindeki ha-karet ve sövme suçlarının meşir yoluyla veya radyo ve televizyon veya benzeri kitle haberleşme araçlarıyla işlenmeleri halinde Cumhuriyet Savcıları tarafından takip olun-ması, yani kamu davası konusu olması düzenlenmektedir. Bu değişikliği de basın özgürlüğüne yönelik planlı davranışlardan biri olarak görüyoruz.

Belirttiğimiz bu nedenlerle Tasarıya muhalifiz.

Aytekin Kotil
İstanbul

Güneş Gürseler
Tekirdağ

Ahmet Ersin
İzmir

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 1117 Sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu, 5680 Sayılı Basın Kanunu ile 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 192 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 192. — Kendisine veya başkasına, para veya diğer bir yarar sağlamak maksadıyla bir gerçek veya tüzelkişiye zarar verebilecek bir hususu neşir yolu ile veya her ne suretle olursa olsun açıklama tehdidinde bulunanlara bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikimilyon liradan onmilyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

Faîl, arzu ettiği para veya diğer bir menfaati elde etmiş ise ceza üçte biri oranında artırılır.»

MADDE 2. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 426 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Bu fiillerin 5680 sayılı Basın Kanununun 3 üncü maddesinde belirtilen mevkutelere vasıtasıyla işlenmesi halinde sahiplerine, mevkute bir aydan az süreli ise bir önceki ay ortalama tirajının (basılan miktarının), aylık veya bir aydan fazla süreli ise bir önceki tirajının (basılan miktarının) katma değer vergisi dahil toplam satış bedeli tutarında ağır para cezası verilir. Ancak bu ceza ellimilyon liradan az olamaz. Bu mevkutelere sorumlu müdürlerine, sahiplerine verilecek cezanın yarısı uygulanır.»

MADDE 3. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 480 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 480. — Her kim, toplu veya dağıtık ikiden ziyade kimse ile ihtilat ederek diğer bir şahıs hakkında bir maddeî mahsusaya tayin ve isnadı suretiyle halkın hakaret ve husumetine maruz kılacak yahut namus ve haysiyetine dokunacak bir fiil isnat ederse, üç aydan üç seneye kadar hapis ve yüzbin liradan birmilyon liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.

Bu fiil, kendisine tecavüz olunan kimse yalnız olsa bile huzurunda yahut kendisine hitaben yazılıp gönderilmiş bir mektup, telgraf, resim veya herhangi bir yazı veya telefonla işlenirse, failin göreceği ceza dört aydan üç seneye kadar hapis ve yüzelbin liradan birmilyonbeşyüzbin liraya kadar ağır para cezasıdır.

Kendisine tecavüz olunan kimsenin huzuruyla beraber alenen vâki olursa ceza beş aydan üç seneye kadar hapis ve ikiyüzbin liradan ikimilyon liraya kadar ağır para cezasıdır.

Bu cürüm, umuma neşir veya teşhir olunmuş yazı veya resim veya sair neşir vasıtası ile irtikap olunmuş ise, failin göreceği ceza altı aydan üç seneye kadar hapis ve üçmilyon liradan yirmibeşmilyon liraya kadar ağır para cezasıdır.»

MADDE 4. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 481 inci maddesinin yedinci ve sekizinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 1117 Sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu, 5680 Sayılı Basın Kanunu ile 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Bu fiillerin 5680 sayılı Basın Kanununun 3 üncü maddesinde belirtilen mevku-
teler vasıtasıyla işlenmesi halinde sahiplerine, mevkute bir aydan az süreli ise bir ön-
ceki ay ortalama fiili satış miktarının, aylık veya bir aydan fazla süreli ise bir önceki
fiili satış miktarının toplam satış bedeli tutarının yüzde doksanı kadar ağır para cezası
verilir. Ancak bu ceza otuz milyon liradan az olamaz. Bu mevkutelerin sorumlu mü-
dürlerine, sahiplerine verilecek cezanın yarısı uygulanır.»

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiş-
tir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

«İsnat, ispat olunmadığı takdirde faile 480'inci maddede yazılı para cezaları on misli, şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalar yarısı oranında artırılarak hükümlenir.»

«Ayrıca mevkute sahibi veya mevkute olmadığı takdirde yayımlanan hakkında yirmimilyon liradan yüz milyona kadar ağır para cezası verilir.»

MADDE 5. — 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 482'nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 482. — Her kim, toplu veya dağınık ikiden ziyade kimse ile ihtilâl ederek her ne suretle olursa olsun bir kimsenin namus veya şöhret veya vakar ve haysiyetine taarruz eylerse üç aya kadar hapis ve ellibin liradan beşyüzbin liraya kadar ağır para cezasıyla mahkûm olur.

Bu fiil, kendisine tecavüz olunan kimse yalnız olsa bile huzurunda yahut kendisine hitap edilen veya hitap edildiği anlaşılan telgraf, telefon, mektup, resim veya herhangi bir yazı vasıtasıyla işlenirse, failin göreceği ceza onbeş günden dört aya kadar hapis ve yüzbin liradan bir milyona kadar ağır para cezasıdır.

Kendisine tecavüz olunan kimsenin huzuriyle heraber alenen vâki olursa ceza bir aydan altı aya kadar hapis ve yüzellibin liradan bir milyonbeşyüzbin liraya kadar ağır para cezasıdır.

Fiil, 480'inci maddenin dördüncü fıkrasında beyan olunan vasıtalardan biriyle işlenirse failin göreceği ceza üç aydan bir seneye kadar hapis ve ikimilyon liradan onbeşmilyon liraya kadar ağır para cezasıdır.»

MADDE 6. — 5680 sayılı Basın Kanununun 19'uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 19. — I - Bir kişinin, haysiyet ve şerefine dokunan veya kendisi ile ilgili gerçeğe aykırı hareketler, düşünceler ve sözler izafesi suretiyle açık veya kapalı şekilde bir mevkutede yapılan yayından dolayı ilgili, yayının yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde imzasını taşıyan cevap veya düzeltme yazısını mevkutenin sorumlu müdürüne verebilir veya gönderebilir.

Sorumlu müdür, cevap veya düzeltmeyi, aldığı tarihten itibaren üç gün içinde incelemeler ve yayınlanmasına karar verdiği takdirde inceleme süresinin bitiminden sonra çıkacak ilk nüshada, metne hiç bir mülahaza ve işaret katmaksızın ve bu cevap veya düzeltme dolayısıyla herhangi bir mütalâa beyan etmeksizin aynen ve tamamen yayınlamaya mecburdur.

II - Cevap veya düzeltme, ilişkin olduğu yazının cevap verenle ilgili miktarının iki katından uzun olamaz. Ancak, yirmi satırdan az olan yazıların cevabı otuz satır olabilir. Mevkutenin birden fazla yerde basılması halinde, cevap veya düzeltmeye sebep

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — 5680 sayılı Basın Kanununun 16 ncı maddesine aşağıdaki fıkra ilave edilmiştir.

«Bu Kanun ile diğer kanunların basılı eserin sahip veya yayınlatanını cezai veya hukuki bakımdan sorumlu kıldığı hallerde, sahip veya yayınlatan tüzelkişi ise, temsilen bir gerçek kişi gösterilmiş olsa bile sorumluluk tüzelkişiye aittir.»

MADDE 7. — 5680 sayılı Basın Kanununun 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 19. — I - Bir kişinin, haysiyet ve şerefine dokunan veya kendisi ile ilgili gerçeğe aykırı hareketler, düşünceler ve sözler izafesi suretiyle açık veya kapalı şekilde bir mevkutede yapılan yayımdan dolayı ilgili veya yetkili temsilcisi yayının yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde imzasını taşıyan cevap veya düzeltme yazısını mevkutenin sorumlu müdürüne verebilir veya gönderebilir.

Sorumlu müdür, cevap veya düzeltmeyi, aldığı tarihten itibaren üç gün içinde inceler ve yayınlanmasına karar verdiği takdirde inceleme süresinin bitiminden sonra çıkacak ilk nüshada, metne hiçbir mülahaza ve işaret katmaksızın ve bu cevap veya düzeltme dolayısıyla herhangi bir mütalaa beyan etmeksizin aynen ve tamamen yayınlamaya mecburdur.

II - Cevap veya düzeltme, ilişkin olduğu yazının, cevap verenle ilgili miktarının iki katından uzun olamaz. Ancak, yirmi satırdan az olan yazıların cevabı otuz satır olabilir. Mevkutenin birden fazla yerde basılması halinde, cevap veya düzeltmeye se-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

olan yazının yayınlandığı ve dağıtıldığı yerdeki baskısının tüm nüshalarında cevap veya düzeltmeye yer verilir.

III - Cevap veya düzeltmenin zamanında yayınlanmaması halinde ilgili, yayınlanması gereken tarihten itibaren yirmi gün içinde evrakı ile birlikte bulunduğu yer sulh ceza hâkimine başvurur.

Sulh ceza hâkimi iki gün içinde, cevap veya düzeltmeyi; suç mahiyetinde olup olmadığı, yayın ile ilgisi bulunup bulunmadığı, Kanunda yazılı şekil ve şartları taşıyıp taşımadığı ve mevcuteye yapılan başvurunun yayından itibaren iki ay içinde yapılıp yapılmadığı cihetlerinden inceleyerek, cevap veya düzeltmenin yayınlanmamasına veya aynen ya da uygun göreceği değişiklikleri yaparak yayınlanmasına karar verir. Bu karar ilgililere tebliğ olunur.

Bu karara karşı ilgililer dört gün içinde asliye ceza hâkimine itiraz edebilirler. Asliye ceza hâkiminin iki gün içinde itirazı inceleyerek vereceği karar kesindir.

IV - Cevap veya düzeltmenin yayınlanmasına karar verildiği takdirde, kesin nitelikteki hâkim kararının, günlük mevcutelerde alındığı tarihi izleyen üç gün içinde, diğer mevcutelerde bu süre gözetilmek suretiyle ilk çıkacak nüshada yayınlanması zorunludur.

V - Cevap veya düzeltmenin, cevaba sebebiyet veren yazının yayınlandığı sahife ve sütünde, okumayı güçleştirmeyecek şekilde, imla kurallarına uygun olarak, aynı büyüklükte ve aynı karakterde harflerle, cevap veya düzeltmeyi gerektiren yazı için başlık yapılmış veya resimler konulmuş ise, cevap veya düzeltmede tespit edilecek başlık veya resmin de yayınlanması gerekir.

VI - İlgilinin talebi veya hâkim kararı üzerine yayınlanan cevap veya düzeltmede, bu maddedeki şekil ve şartlara uyulmaması halinde ilgili, cevap veya düzeltmenin yayınlandığı tarihten itibaren yirmi gün içinde evrakı ile birlikte bulunduğu yer sulh ceza hâkimine başvurup cevap veya düzeltmenin bu maddedeki şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanmasına karar verilmesini talep edebilir.

Sulh ceza hâkimi iki gün içinde, durumu inceler ve cevap veya düzeltmenin yeniden yayınlanmasına gerek olmadığına veya bu maddedeki şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanmasına karar verir. Bu karar ilgililere tebliğ olunur.

Bu karara karşı ilgililer dört gün içinde asliye ceza hâkimine itiraz edebilirler. Asliye ceza hâkiminin iki gün içinde itirazı inceleyerek vereceği karar kesindir.

Cevap veya düzeltmenin şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanmasına karar verildiği takdirde, sorumlu müdürün (IV) numaralı fıkra hükmüne göre hareket etmesi mecburidir.

Yeniden yayınlama kararı üzerine yapılacak yayınlarda da bu maddedeki şekil ve şartlara uyulmadığı takdirde, her defasında bu fıkra hükümleri ayrı ayrı tatbik olunur ve her aykırı davranış 29 uncu maddeye göre ayrı ayrı cezalandırılır.

VII - Devlet daireleri, kamu müesseseleri ve tüzelkişiler tarafından gönderilecek cevap veya düzeltmeler hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bep olan yazının yayınlandığı ve dağıtıldığı yerdeki baskısının tüm nüshalarında cevap veya düzeltmeye yer verilir.

III - Cevap veya düzeltmenin zamanında yayınlanmaması halinde ilgili, yayınlanması gereken tarihten itibaren yirmi gün içinde evrakı ile birlikte bulunduğu yer sulh ceza hâkimine başvurur.

Sulh ceza hâkimi iki gün içinde, cevap veya düzeltmeyi; suç mahiyetinde olup olmadığı, yayın ile ilgisi bulunup bulunmadığı, Kanunda yazılı şekil ve şartları taşıyıp taşımadığı ve mevcuteye yapılan başvurunun yayından itibaren iki ay içinde yapılıp yapılmadığı cihetlerinden inceleyerek, cevap veya düzeltmenin yayınlanmamasına veya aynen ya da uygun göreceği değişiklikleri yaparak yayınlanmasına karar verir. Bu karar ilgililere tebliğ olunur.

Bu karara karşı ilgililer dört gün içinde asliye ceza hâkimine evraklarını da vermek suretiyle itiraz edebilirler. Asliye ceza hâkiminin (I) numaralı fıkradaki hususları da dikkate almak suretiyle iki gün içinde itirazı inceleyerek vereceği karar kesindir.

IV - Cevap veya düzeltmenin yayınlanmasına karar verildiği takdirde, kesin nitelikteki hâkim kararının, günlük mevkutelerde alındığı tarihi izleyen üç gün içinde, diğer mevkutelerde bu süre gözetilmek suretiyle ilk çıkacak nüshada yayınlanması zorunludur.

V - Cevap veya düzeltmenin öncelikle, cevaba sebebiyet veren yazının yayınlandığı sayfa ve sütunda veya bunların eş değerinde, okumayı güçleştirmeyecek şekilde, imla kurallarına uygun olarak, eş büyüklükte ve eş karakterde harflerle, cevap veya düzeltmeyi gerektiren yazı için başlık yapılmış veya resimler konulmuş ise, cevap veya düzeltmede tespit edilecek başlık veya resmin de yayınlanması gerekir.

VI - İlgilinin talebi veya hâkim kararı üzerine yayınlanan cevap veya düzeltmede, bu maddedeki şekil ve şartlara uyulmaması halinde ilgili, cevap veya düzeltmenin yayınlandığı tarihten itibaren yirmi gün içinde evrakı ile birlikte bulunduğu yer sulh ceza hâkimine başvurup cevap veya düzeltmenin bu maddedeki şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanmasına karar verilmesini talep edebilir.

Sulh ceza hâkimi iki gün içinde, durumu inceler ve cevap veya düzeltmenin yeniden yayınlanmasına gerek olmadığına veya bu maddedeki şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanmasına karar verir. Bu karar ilgililere tebliğ olunur.

Bu karara karşı ilgililer dört gün içinde asliye ceza hâkimine itiraz edebilirler. Asliye ceza hâkiminin iki gün içinde itirazı inceleyerek vereceği karar kesindir.

Cevap veya düzeltmenin şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanmasına karar verildiği takdirde, sorumlu müdürün (IV) numaralı fıkra hükmüne göre hareket etmesi mecburidir.

Yeniden yayınlama kararı üzerine yapılacak yayınlarda da bu maddedeki şekil ve şartlara uyulmadığı takdirde, her defasında bu fıkra hükümleri ayrı ayrı tatbik olunur ve her aykırı davranış 29 uncu maddeye göre ayrı ayrı cezalandırılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

VIII. - Cevap veya düzeltme hakkını kullanmadan ölen bir kimsenin bu hakkını varislerinden yalnız biri kullanabilir.

IX. - Bu maddedeki tebliğler, ilgili talep ettiği takdirde memur vasıtası ile yapılır.

MADDE 7. — 5680 sayılı Basın Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 29. — İlgilinin talebi üzerine yayınlanan cevap veya düzeltmede, 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uyulmaması halinde fail hakkında beşmilyon liradan onmilyon liraya kadar ağır para cezası hükmedilir.

Cevap veya düzeltmenin yayınlanmasına dair 19 uncu maddenin (III) numaralı fıkrasına göre verilen hâkim kararına rağmen, neşirden imtina olunması veya yayınlanan cevap veya düzeltmenin 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uygun olmaması halinde faile onmilyon liradan yirmimilyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

Cevap veya düzeltmenin 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanmasına dair sözü edilen maddenin (VI) numaralı fıkrasına göre verilmiş hâkim kararına rağmen, neşirden imtina olunması veya tekrar yayınlanan cevap veya düzeltmede yeniden 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uyulmaması halinde, fail hakkında yirmimilyon liradan kırkmilyon liraya kadar ağır para cezasına hükmolünür.

Cevap veya düzeltmeyi yayınlama mecburiyetinin doğduğu tarihten itibaren yayının geciktiği her sayı için faile ayrıca; günlük mevkutelere beşyüzbin lira, diğer mevkutelere beşmilyon lira ağır para cezası da verilir.»

MADDE 8. — 5680 sayılı Basın Kanununun 33 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 33. — 1. Kanunen evlenmeleri men edilmiş kimseler arasındaki cinsî münasebetlere dair haber veya yazıların,

2. Türk Ceza Kanununun 414, 415, 416, 421, 423, 429, 430, 435, 436, 440, 441 ve 442 nci maddelerinde yazılı cürümlere müteallik haber veya yazıların yayınlanması halinde mağdurların hüviyetlerini açıklayan malûmat veya resimlerin,

3. 18 yaşını doldurmamış olan suç fail ve mağdurlarının hüviyetlerini açıklayan malûmat veya resimlerin, neşri yasaktır.

Bu yasağa aykırı hareket edenler üç aya kadar hapis ve on milyon liradan otuz milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.»

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

VII - Devlet daireleri, kamu müesseseleri ve tüzelkişiler tarafından gönderilecek cevap veya düzeltmeler hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

VIII - Cevap veya düzeltme hakkını kullanmadan ölen bir kimsenin bu hakkını varislerinden yalnız biri kullanabilir.

IX - Bu maddedeki tebliğler, ilgili talep ettiği takdirde memur vasıtası ile yapılır.

MADDE 8. — 5680 sayılı Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 29. — İlgilinin veya yetkili temsilcisinin talebi üzerine yayınlanan cevap veya düzeltme, 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uyulmaması halinde fail hakkında üç milyon liradan beş milyon liraya kadar ağır para cezası hükmedilir.

Cevap veya düzeltmenin yayınlanmasına dair 19 uncu maddenin (III) numaralı fıkrasına göre verilen hâkim kararına rağmen, neşirden imtina olunması halinde faile on milyon liradan yirmi milyon liraya kadar ağır para cezası; yayınlanan cevap veya düzeltmenin 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uygun olmaması halinde ise faile beş milyon liradan on milyon liraya kadar ağır para cezası verilir.

Cevap veya düzeltmenin 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uygun olarak yeniden yayınlanmasına dair sözü edilen maddenin (VI) numaralı fıkrasına göre verilmiş hâkim kararına rağmen, neşirden imtina olunması veya tekrar yayınlanan cevap veya düzeltmede yeniden 19 uncu maddedeki şekil ve şartlara uyulmaması halinde, fail hakkında on milyon liradan yirmi milyon liraya kadar ağır para cezasına hükümlenir.

19 uncu maddenin (IV) numaralı fıkrasına ve (VI) numaralı fıkrasının dördüncü paragrafına göre cevap veya düzeltmeyi yayınlama mecburiyetinin doğduğu tarihten itibaren yayının geciktiği her sayı için faile ayrıca; günlük mevketelerde ikiyüzellibin lira, diğer mevketelerde ikimilyonbeşyüzbin lira ağır para cezası da verilir.»

MADDE 9. — Tasarının 8 inci maddesi 9 uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 9. — 1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4 üncü maddesinin birinci ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Bir aydan az süreli mevkuteler ile sinema ve her türlü film afişleri, ilanlar, fotoğraflar, kabartma ve her türlü posterler, kartpostallar, takvimler hariç olmak üzere kurulca tetkik edilerek küçükler için muzır olduğuna karar verilmiş basılmış eserlerin sahiplerine, sorumlu müdürlerine ve telif hakkı sahiplerine, basılmış eserlerin küçüklerin maneviyatına muzır olduğu kurulca tebliğ edilir. Tebligat, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır, Kurul bu kararı ilgililere derhal duyurmak için gerekli tedbirleri alır.»

«Bu tür eserler, ancak 18 yaşından büyük olanlara içi görülmeyen zarf veya poşet içinde satılabilir. Bu zarf ve poşetlerin üzerinde eserin ismi ile «Küçüklerle zararlıdır» ibaresinden başka hiç bir yazı ve resim bulunamaz.»

MADDE 10. — 1117 sayılı Kanunun 3206 sayılı Kanunla değişik 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«c) Beşinci ve sekizinci fıkralarına aykırı şekilde, zarf veya poşete koymadan veya beşinci fıkrada zikredilen evsafa aykırı zarf veya poşet içinde satanlar.»

MADDE 11. — 1117 sayılı Kanuna 3266 sayılı Kanunla eklenen Ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Bir aydan az süreli mevkuteler ile sinema ve her türlü film afişleri, ilanlar, fotoğraflar, kabartma ve her türlü posterler, kartpostallar, takvimler hariç, 4 üncü maddede belirtilen şekilde sınırlamaya tabi tutulacak basılmış eserlerin sahiplerinden»,

MADDE 12. — 1117 sayılı Kanuna 3266 sayılı Kanunla eklenen Ek 2 nci madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Ek Madde 2. — Bir aydan az süreli mevkuteler ile eklerinde, sinema ve her türlü film afişlerinde, ilanlarda, fotoğraflarda, kabartma ve her türlü posterlerde, kartpostallarda ve takvimlerde 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacak nitelikte yayın yapılamaz. Aksine davranan mevkute sahipleri ve bunların sorumlu müdürleri hakkında Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin ikinci fıkrasındaki; sinema ve her türlü film afişlerini, ilanları, fotoğrafları, kabartma ve her türlü posterleri, kartpostalları, takvimleri basan, çoğaltan, satan ve alenen kullananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 426 ncı maddesinin birinci fıkrasındaki ceza hükümleri uygulanır.»

MADDE 13. — 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununun 9 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 10. — Tasarının 9 uncu maddesi 10 uncu madde olarak Komisyonumuzla aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Tasarının 10 uncu maddesi 11 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Tasarının 11 inci maddesi 12 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 12 nci maddesi 13 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Tasarının 13 üncü maddesi 14 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(MADDE 14. — 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 344 üncü maddesinin birinci fıkrasının 5 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«5. Ceza Kanununun 480 ve 482 nci maddelerinde yazılı hakaret ve sövme,

«(Şu kadar ki, bu suçlar, Ceza Kanununun 164 ve 166 ncı maddelerinde yazılı mahiyette olursa veya neşir yoluyla veya radyo ve televizyon veya benzeri kitle haberleşme araçlarıyla işlenmişse usulüne göre Cumhuriyet savcılığı tarafından takip olunur.»

GEÇİCİ MADDE — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, Türk Ceza Kanununun 480 ve 482 nci maddelerinin neşir yoluyla veya radyo ve televizyon veya benzeri kitle haberleşme araçlarıyla işlenmeleri sebebiyle 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 344 üncü maddesinin 5 inci bendi uyarınca açılmış olan davalara, açıldıkları tarihteki geçerli olan usul hükümleri dairesinde bakılmaya devam olunur.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 15. — 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle ilâve olunmuştur.

«Ancak, aynı mevkutenin birden çok yerde basılması halinde, suç, mevkutenin neşir merkezi dışındaki baskısında, meydana, gelmişse, bu suç için mevkutenin basıldığı yer mahkemesi de yetkilidir.»

MADDE 16. — Tasarının 14 üncü maddesi 16 ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının geçici maddesi geçici 1 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunla yapılan düzenlemelerle sanık lehine değiştirilen ceza hükümleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen ancak infaz edilmeyen mahkûmiyet kararları hakkında da uygulanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 15. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

6 . 3 . 1988

Başbakan

Turgut Özal

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

İ. Kaya Erdem

Devlet Bakanı

Abdullah Tenekeci

Devlet Bakanı

Ali Bozer

Devlet Bakanı

Adnan Kahveci

Devlet Bakanı

Cemil Çiçek

Adalet Bakanı

M. Oltan Sungurlu

İçişleri Bakanı

Mustafa Kalemlı

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. Kurtcebe Alptemoçin

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. Safa Giray

Ulaştırma Bakanı

Ekrem Pakdemirli

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İmren Aykut

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Fahrettin Kurt

Devlet Bakanı

Kâzım Oksay

Devlet Bakanı

Veysel Atasoy

Devlet Bakanı

Yusuf B. Özal

Devlet Bakanı

Mehmet Yazar

Devlet Bakanı

Nihat Kitapçı

Millî Savunma Bakanı

Ercan Vuralhan

Dışişleri Bakanı

A. Mesut Yılmaz

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

Hasan Celâl Güzel

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

Bülent Akarcalı

Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı

H. Hüsnü Doğan

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Şükrü Yürür

Kültür ve Turizm Bakanı

M. Tınaz Titiz

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 17. — Tasarının 15 inci maddesi 17 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Tasarının 16 ncı maddesi 18 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

